

MERKKIMIEHIÄ JA MUISTOMERKKEJÄ

(Julkaistu aikaisemmin Helsingin Reservin Sanomissa)

Suojeluskuntien historiikkeja on viimeksi kuluneen runsaan kymmenen vuoden aikana ilmestynyt varsin runsaasti ja SK-järjestön ansio- yms merkeistäkin on hyvä kirja. Suojeluskuntien puvuista on sen sijaan pitänyt etsiä tietoa lähinnä virkapukuohjesäännöistä, joita taas vain harva on onnistunut hankkimaan.

Everstilutnantti Stig Roudasmaa on juuri ilmestyneellä kirjallaan Suojeluskuntapuvut poistanut tämän puutteen. Ohjesääntöihin, mutta myös valokuviiin nojautuen on syntynyt varsin kattava esitys tästä monia keräilijöitä ja maanpuolustushistorian harrastajia kiinnostavasta aiheesta. Jotkut suojeluskuntien virkapukuohjesäännöistä oli varustettu varsin hyvälaatuisilla värikuvilla ja mm. näitä Roudasmaa on käyttänyt kirjansa kuvitukseen. Mainio kirja, jonka hankkimista vaikeuttaa kustantajan, eli Ase-lehden, päätös myydä kirjaa ainoastaan suoraan.

Suojeluskuntien alkuvaiheeseen liittyy myös pieni julkaisu Vapaussodan muistomerkit Helsingissä. Stadilaiselle hyödyllisessä vihkosessa pääpaino on Vanhan kirkon puistossa olevalla muistomerkillä, mutta myös muut Helsingin muistomerkit huomioidaan.

Helsingin historiaan liittyy myös Joni Tiihosen kirjoittama "Presidentin Linna". Kirjasessa selvitetään ns. sotasyllisten - erityisesti Risto Rytin - olosuhteita Sörkän vankilassa. Tätä aihetta ei ole juurikaan käsitelty aikaisemmin ja siksi vankeinhoidossa työskentelevän Tiihosen tutkielma on tervetullut lisä sodanjälkeistä Suomea käsittelevän kirjallisuuden joukkoon.

Talvi- ja jatkosotaa käsitteleviä päiväkirjoja ja muistelmia ilmestyy jatkuvasti. Niitä ovat kirjoittaneet sotamiehet ja kenraalit ja nimenomaan suurelle yleisölle tuntemattomampien henkilöiden kuvaukset jäävät helposti vailla huomiota. Moniko meistä tietää mikä mies Punkalaitumelta kotoisin oleva Aarre Koivisto on? Nuori luutnantti monien muiden joukossa, entä sitten?

Koivisto on kuitenkin mielenkiintoinen henkilö mm. sodanjälkeisen uransa takia. Hän on nimittäin tunnetuimpia lavastajiamme ja toimi esimerkiksi Tuntemattoman sotilaan (siis sen oikean, Edvin Laineen ohjaaman elokuvan) lavastajana. Esiintyipähän hän siinä näyttelijänäkin. Arto Pietilän toimittama kirja Koiviston päiväkirjan pohjalta on varsin mielenkiintoinen.

Tiukan asiallinen on Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitoksen kustantama teos Jatkosodan taistelut. Kirjaan on koottu osa syksyllä 2001 ja keväällä 2002 Sotamuseossa pidetyn yleisöluentosarjan esitelmistä. Luentosarjahan sai valtaisan suosion (kuten myös sitä edeltänyt Talvisotaa käsitellyt luentosarja) eivätkä kaikki kiinnostuneet mahtuneet sitä kuuntelemaan. Tämän vuoksi päätettiin julkaista lähinnä taktiikkaan ja operaatiotaitoon liittyvät esitelmät kirjamuodossa.

Markus Anaja

Stig Roudasmaa, Suojeluskuntapuvut. Suojeluskuntajärjestön puvu 1918-1944. Ase-lehti, Oulu 2002. 127 sivua, runsas, suureksi osaksi nelivärikuvitus. Tilaukset: Ase-lehti Oy, PL 161, 90401 Oulu, aselehti@aselehti.fi

Vapaussodan muistomerkit Helsingissä. Vapaussodan Invalidien Muistosäätiö, Helsinki 2002. 28 sivua, kuvitettu. Tilaukset: Vapaussodan Invalidien Muistosäätiö, Mannerheimintie 93 A VI.krs, 00270 Helsinki.

Joni Tiihonen, "Presidentin Linna". Risto Ryti Helsingin keskusvankilassa. Vankeinhoidon koulutuskeskuksen julkaisu 3/2002. Tietosanoma Oy, Helsinki 2002. 108 sivua, muutama valokuva.

Aarre Koivisto, Isänmaan tähden. Sotapäiväkirja 1939-1944. Toimittanut Arto Pietilä. Ooli, Loimaa 2001. 240 sivua, valokuvia.

Mikko Karjalainen (toim.), Jatkosodan taistelut. Maanpuolustuskorkeakoulu Sotahistorian laitos, Helsinki 2002. 202 sivua, karttoja.